

Posudek vedoucího práce na magisterskou práci sl. Bc. Terezy KLUBALOVÉ *Volný čas žáků 5. třídy základní školy. Na základě výzkumu na základní škole „X“ v Pardubicích. UK v Praze, FHS, Praha 2015, 96 s. a přílohy.-*

Magisterská práce Bc. Klubalové je věnována aktuálnímu tématu volného času, který sociologové pokládají i za klíčový problém budoucnosti. Studentka si přitom zcela správně stanovila nejen otázku náplně volného času u specifické věkové skupiny, tedy jeho konkrétního obsahu ve všedních, svátečních dnech i o prázdninách, ale také otázku reflexe tohoto pojmu „pátáky“, dětmi na křižovatce mezi dětstvím a mládím, a konečně i otázku subjektů a faktorů, které dětský volný čas ovlivňují. Za pozitivní pokládám i to, že svůj výzkum realizovala ve svém rodném městě, a to se sympatickým zaujetím rodáka a patriota. Vhodné byly také metody, jimiž postupovala (etnologický dotazník, rozhovory, pozorování; snad jen komparaci zůstal výzkum trochu dlužný; kolegyni se přitom nabízela možnost alespoň částečného srovnání většinové české a menšinové romské dětské kultury). Naopak za pochvalu stojí snaha porovnávat výsledky vlastního výzkumu, vlastní teze s názory odborníků na problém volného času i snaha o seznámení se s pracemi nejen sociologickými, etnologickými, ale také psychologickými atd. Za uvážlivý považuji i autorčin výběr definice volného času. Jistým handicapem (do značné míry ovšem nezaviněným a navíc přiznávaným) tak zůstává pouze skladba informátorů, která je nevyvážená genderově, a představení dětské skupiny; zde mělo dojít k propojení charakteristik dětí. Vlastní profily dvanácti žáků jsou ovšem zdařilé, obdobně jako charakteristika školy, kde kolegyně výzkum realizovala, a její nabídky mimoškolních aktivit. Těm se věnuje sl. Klubalová i v rámci Pardubic, průmyslového a školního města s relativně slušným sportovním a kulturním zázemím. V případě charakteristiky dotazníku, inspirovaném výzkumem Petra Saka, ovšem mohla studentka ještě šířeji popsat své ilustrační příklady (např. charakterizovat seriál *Ordinace v Růžové zahradě* nebo animovaný seriál *Tučňáci z Madagaskaru*). Obdobně by stálo za zvážení, zda by nebylo funkční pro poznání dětského volného času provést rozhovory i s učiteli a rodiči dětí.

V logické skladbě práce navázala Bc. Klubalová na část pojednávající o cíli, metodách a vzorku přehledem vybraných důležitých definic volného času podle jeho funkcí a také faktorů, jež volný čas modelují (rodina, kamarádi, škola), a pohledem několika titulů na vývoj volného času (právě této části lze však vytknout až přílišnou selekci titulů a nerozpracovanost sociálních modelů trávení volného času; pro děti z dělnických rodin druhé poloviny

devatenáctého století byla prostorem trávení volného času ulice; zajímavý by mohl být i pohled na dobovou legislativu týkající se dětské práce). Velmi pěkná je naopak část věnovaná přehledu konkrétní náplně dětského volného času (hra, sportovní a pohybové aktivity, sledování televize a práce na počítači) a jeho výzkumu v různých vědních specializacích.

Ve druhé části své práce pak mohla studentka, na základě tohoto solidního teoretického ukotvení, vyhodnotit data získaná vlastním výzkumem. Na tomto místě je třeba podtrhnout, že se kolegyně umí v dětském prostředí velmi dobře pohybovat, získat si důvěru dětí. Předkládaný popis všedního a víkendového dne školáka, podobně jako jeho představy o volném čase, kam nezapadnou zájmové kroužky a naopak má své místo „nuda“, jsou zpracovány velmi zdařile. Zdařile jsou pak rozebrány i hry v životě této skupiny dětí, její (ne)organizované pohybové a sportovní aktivity, sledování televize, využívání počítače (tento výzkum pak kritizované počítače rehabilituje jako prostředek komunikace dětského kolektivu), četba (zde by se ještě nabízela širší charakteristika dětské četby, hodnot, které si děti z knížek přisvojují), zájmové kroužky, konzumace kultury, vytváření deníků, památníků, péče o domácí zvíře, čas strávený s rodinou. Za důležité přitom považuji zjištění, že k náročnějším kulturním aktivitám vede děti školy, nikoliv rodina. A je správné, že sl. Klubalová rozšířila oproti nástinu faktorů trávení volného času odborníky tyto faktory o místo, kde děti vyrůstají. Závěr je přehledným (i když místy až příliš obširným) vyhodnocením výzkumu, v němž se bohužel kolegyně ochudila o polemiku s odborníky zastávajícím teze o nehýbajícím se školákovi; její výzkum „lenost“ dětí přitom do značné míry vyvrátil. Rozsáhlé přílohy svědčí o poctivém badatelském výkonu. Závěrem tak lze, přes drobné kritické připomínky, konstatovat, že kolegyně odevzdala kvalitní magisterskou práci, která může být hodnocena s malým restem jako práce *výborná*.

V Praze 8. června 2015

doc. PhDr. *Blanka Soukupová*, CSc.